

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

ULUSLARARASI HAVA TAŞIMA HUKUKU

Birinci Kısım

Taşıyıcının Yolcu Taşıma Sözleşmelerinden Doğan Sorumluluğu

I. Hukuki Düzenlemeler.....	5
II. Yolcu Taşıma Sözleşmesi.....	8
A. Tanımı	8
B. Hukuki Niteliği	10
C. Sonuç ve Değerlendirme	12
D. Montreal Sözleşmesi Kapsamında Yolcu Taşıma Sözleşmesinin Niteliği.....	13
III. Montreal Sözleşmesi'nin Uygulanma Şartları.....	15
A. Taraflar Arasında Yolcu Taşıma Sözleşmesi Olmalıdır	15

1. Sözleşmenin Kurulması	15
2. Kaçak Yolcu (Stowaway) Kavramı	16
3. Hava Aracı Mürettebatı Sözleşmeleri	16
4. Sözleşmenin Şekli	17
5. Rezervasyon	19
B. Yolcu Taşıma Sözleşmesi Uluslararası Olmalıdır.....	21
1. Uluslararası Kavramı	21
2. Tek Yönlü Taşımlar	22
3. Gidiş-Dönüş Şeklindeki Taşımlar	26
4. Kararlaştırılmış Durak Yeri Kavramı.....	27
5. Kalkış Yeri ve Varış Yeri Kavramları	28
6. Yolcunun Niyeti ve Uluslararası Kavramı İlişkisi	30
C. Sözleşme, Ücret Karşılığında Yapılmalıdır.....	31
1. Ücretin Niteliği ve Kapsamı.....	31
2. İstisnai Haller.....	33
3. Ücretin Üçüncü Kişilerce Ödenmesi	35
D. Taşıma Hava Aracı ile Yapılmalıdır	35
1. Hava Aracı Kavramı	35
2. Türk Hukuku'nda Hava Aracı Kavramı.....	36
E. Sözleşmenin Konusu Canlı İnsan Olmalıdır	38
IV. Montreal Sözleşmesi'nde Yolcu Taşıma Sözleşmesinin	
Tarafları.....	38
A. Yolcu.....	38
1. Yolcu Sifatının Kazanılması	38
2. Yolcu Sifatının Başlaması ve Korunması.....	40
3. Uçuşun Kaçırılmasının Etkisi	42
B. Taşıyıcı	43
1. Taşıyıcı Sıfatı.....	43
2. Taşıyıcı Türleri	45
a. Genel Olarak	45
b. Sözleşmesel Taşıyıcı	46

i. Kavram	46
ii. Temsilci ile Sözleşmenin Akdedilmesi	46
iii. Sözleşmesel Taşıyıcı Sifatının İspatı.....	47
c. Fiili Taşıyıcı	48
i. Kavram	48
ii. Sözleşmesel Taşıyıcı – Fiili Taşıyıcı İlişkisi.....	49
iii. Kod Paylaşım – Ortak Uçuş (Code-share) Anlaşmaları	50
d. Müteakip (Mütevali) Taşıyıcı	52
i. Genel Olarak	52
ii. Yargıtay ve Mütevali Taşıyıcı Kavramı	53
iii. Müteakip Taşıyıcı – Fiili Taşıyıcı İlişkisi	54
V. Taşıyıcının Çalışanları ve Yardımcıları (...carrier, its servants or agents...)	55
A. Genel Olarak	55
B. Kavram	56
C. Kapsam	58
VI. Taşıyıcının Sorumluluğu.....	63
A. Sorumluluk Kavramı.....	63
B. Sorumluluk Türleri: “ile sorumluluk” ve “den sorumluluk”	63
C. Montreal Sözleşmesi’nde Sorumluluğun Türü ve Kapsamı	65
1. Sözleşmeden Kaynaklanan Sorumluluk.....	65
2. Taşıyıcının Sorumluluğun Niteliği ve Kusur	66
3. İki Aşamalı Sorumluluk Sistemi (Two-Tier System)	69
a. Genel Olarak	69
b. Taşıyıcının Sorumluluğunun Analizi	71
i. “...den Sorumluluk” Açısından	71
ii. “...ile Sorumluluk” Açısından	72
iii. Kusur Sorumluluğu – Kusursuz Sorumluluk.....	72
iv. Değerlendirme	74
VII. Madde 17/f.1 Kapsamında Sorumluluk Halleri ve Şartları.....	77
A. Genel Olarak	77
B. Kaza.....	79

1. Önemi.....	79
2. Kavram	80
3. Kaza ve Mücbir Sebep İlişkisi	80
4. Bir Emsal Karar: Saks v. Air France.....	82
a. Dava Süreci.....	82
b. Temyiz Mahkemesi Değerlendirmesi	83
c. Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin Değerlendirmesi....	84
d. Hava Taşımacılığının Karakteristik Riskleri Kavramı	85
e. Sonuç.....	86
5. Yabancı Mahkeme Kararlarında “Kaza”	87
a. Genel Olarak	87
b. Başlıca Mahkeme Kararları	88
c. Bedensel Reaksiyonlar ve Kaza.....	90
d. Değerlendirme	92
6. Taşıyıcı veya Çalışanları ile Yardımcılarının Yolcunun Taleplerini Geri Çevirmesi (Inaction, Crew Negligence) ..	93
a. Genel Olarak	93
b. Stanley Abramson v. Japan Airlines	94
c. Leonard Krys, Rebeca Krys v. Lufthansa German Airlines	95
d. Olympic Airways v. Husain	97
e. Kararların Değerlendirilmesi.....	100
f. Biniş İşlemlerindeki Kayıtsızlıklar ve Kaza Kavramı..	101
7. Derin Ven Trombozu (Deep Vein Thrombosis, “DVT”) ve Kaza İlişkisi.....	103
a. DVT Kavramı	103
b. Yabancı Mahkeme Kararlarında DVT	104
c. Olağan Riskler ile Kaza İlişkisi.....	107
8. Uçuş Esnasındaki Rahatsızlıklar: Taciz, Kavga, Tartışma, Hava Aracına Zarar Verme vb. Durumlar (In-Flight Disturbances)	109
a. Genel Olarak	109

b.	Uçuş Esnasındaki Rahatsızlıklar ve Mürettebatın Rolü	111
i.	Genel Olarak	111
ii.	Taşıyıcının Sorumlu Olacağı Haller.....	112
iii.	Kural Tanımaz Yolcu (Unruly Passenger).....	114
iv.	Yolcu-Yolcu Arasında Çıkan Sorunlar.....	117
aa.	Genel Olarak.....	117
bb.	Taşıyıcının Sorumlu Olmayacağı Haller	118
cc.	Taşıyıcının Sorumlu Olacağı Haller	119
dd.	Taciz Vakıaları ve Taşıyıcının Sorumluluğu	121
v.	Sonuç.....	122
9.	Yargıtay Kararlarında Kaza Kavramı	123
a.	Genel Olarak	123
b.	Örnek Yargıtay Kararları	124
c.	Terör Saldırıları, Sabotaj, Yolcunun Rehin Alınması vb. Vakıalar	125
d.	Yabancı Mahkeme Kararlarının Bağlayıcılığı Sorunu	128
i.	Genel Olarak	128
ii.	Montreal Sözleşmesi ve Yabancı Mahkeme Kararlarının Bağlayıcılığı.....	130
C.	Ölüm veya Bedensel Zarar.....	132
1.	Ölüm	132
a.	Genel Olarak	132
b.	Ölümün Tespitine Dair Hukuki Sorunlar.....	133
i.	Genel Olarak	133
ii.	Ölüm Karinesi Halleri	135
iii.	Hava Aracının İz Bırakmadan Kaybolması Halinde Ölümün Tespiti.....	137
aa.	Genel Olarak.....	137
bb.	Gaiplik Kararının Verilmesi ve Sonuçları.....	138
cc.	Gaiplik Süreci ve Montreal Sözleşmesi'ndeki Hak Düşürücü Süre	139
dd.	Gaibin Sağ Olarak Ortaya Çıkması.....	141
2.	Bedensel Yaralanma	143
a.	Kavram	143

b. Beden Bütünlüğünün İhlali.....	144
c. Bedensel Zarar ve Maddi Zarar İlişkisi.....	145
d. Bedensel Yaralanmanın Çeşitli Görünümleri.....	146
e. Sonuç.....	147
D. Kazanın Belirli Bir Zaman Diliminde Meydana Gelmesi	148
1. Genel Olarak	148
2. Kazanın Biniş Sırasında Meydana Gelmesi.....	149
a. Kavram	149
b. Biniş İşlemlerinin Başlama Anı.....	150
c. Sözleşme Görüşmeleri ve Biniş İşlemleri İlişkisi	153
3. Kazanın Hava Aracındayken Meydana Gelmesi.....	155
4. Kazanın İniş İşlemleri Sırasında Meydana Gelmesi.....	157
a. İniş İşlemleri Kavramı	157
b. Goodwin Kararı (8 Ağustos 2011)	159
c. Hava Limanı İşletmesinin Sorumluluğu ile Taşıyıcının Sorumluluğunun İlişkisi	160
E. Kaza ile Zarar Arasında Uygun İliyet Bağı.....	161
1. İliyet Bağı Kavramı	161
2. Zararın Kapsamının Tespitinde İliyet Bağının Önemi... ..	162
VIII. Taşıyıcının Sorumluluktan Kurtuluş İmkânları.....	164
A. Genel Olarak.....	164
B. Sorumluluktan Kurtuluş İmkânları.....	165
C. Montreal Sözleşmesi'nde "Kusur" Kavramı.....	166
D. Mücbir Sebep Halinde Sorumluluktan Kurtulma İmkânı	167
E. Müterafik Kusur.....	169
IX. Montreal Sözleşmesi'nin Münhasır Uygulanması Sorunu.....	170
A. Kavramı ve Önemi.....	170
B. Münhasırlık Kavramına İlişkin Örnek Yabancı Kararlar.....	173
C. Türk Hukuku'nda Münhasırlık Tartışması	174
D. Münhasırlık Sorunu ve Üçüncü Kişiler.....	176
E. Değerlendirme	177

X. Yolcunun Tazminat Talepleri	178
A. Giriş.....	178
B. Manevi Tazminat Talebi	179
1. Yabancı Mahkeme Kararlarında Manevi Tazminat.....	179
a. Genel Olarak	179
b. Örnek Kararlar.....	179
c. Değerlendirme	180
2. Türk Hukukunda Manevi Tazminat: Ölüm ve Bedensel Yaralanma Halleri	182
a. Genel Olarak	182
b. Zarar Kavramı.....	184
i. Genel Olarak	184
ii. Montreal Sözleşmesi Kapsamındaki Zararların Niteliği.....	185
iii. Sözleşmeye Aykırılık Halinde Yararlanılabilecek Hükümler.....	186
iv. TBK Madde 56 ve 58'in Kıyasen Uygulanması: Türk Hukuku'nda Manevi Tazminat Şartları.....	188
3. Montreal Sözleşmesi ve Manevi Tazminatın Şartları	190
4. Türleri.....	191
a. Ölüme Bağlı Manevi Tazminat Talepleri	191
b. Bedensel Yaralanmaya Bağlı Manevi Tazminat Talepleri.....	193
i. Genel Olarak	193
ii. Bedensel Yaralanma Kavramı	194
iii. Manevi Tazminat Talebi.....	195
iv. Manevi Zarar Sonucu Beliren Bedensel Zararlar ..	197
c. Ölüm veya Bedensel Yaralamadan Bağlı Manevi Tazminat Talepleri.....	198
i. Türk Hukuku'nda Salt Manevi Zararlar	198
ii. Montreal Sözleşmesi'nde Salt Manevi Zararlar	199
iii. Montreal Sözleşmesi Yargıtay Uygulamasında Salt Manevi Zararlar	200
iv. Kabul Görebilecek Salt Manevi Zararlar.....	201

C. Maddi Tazminat Talebi	202
1. Maddi Zarar Kavramı	202
2. Müspet Zarar Niteliği	204
3. Tazminat Belirlenmesinde Yararlanılacak Hükümler.....	205
4. Ölüm veya Bedensel Yaralanmaya Bağlı Maddi Tazminat Davaları	207
a. Ölüme Bağlı Talepler.....	207
i. Genel Olarak	207
ii. Davacılar ve Talebin Kapsamı.....	209
iii. Destekten Yoksun Kalan Kişi ile Mirasçı İlişkisi .	210
iv. Sonuç.....	211
b. Bedensel Yaralanmaya Bağlı Talepler.....	212
i. Genel Olarak	212
ii. Talebin Kapsamı.....	212
c. Dolaylı Zararların Tazmini.....	214
i. Genel Olarak	214
ii. Kavram	214
iii. Montreal Sözleşmesi'nde Dolaylı Zararlar	216
d. Tazminatın Hesaplanması	217
e. Yolcu Dışındaki Kişilerce Yapılan Masrafların Tazmini	219
XI. Yolcu Dışındaki Üçüncü Kişilerin (Yakınlar ile Destekten Yoksun Kalanlar) Tazminat Talepleri	220
A. Manevi Tazminat Talepleri	220
1. Ölenin Yakınlarının Talepleri.....	220
a. Genel Olarak	220
b. Talep Hakkının Niteliği.....	222
c. Talep Hakkının Dayanakları	223
2. Ağır Bedensel Zarar Halinde Yakınların Manevi Tazminat Hakkı	226
B. Maddi Tazminat Talepleri	227
1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı.....	227
a. Genel Olarak	227

b. Talep Hakkının Dayanağı ve Niteliği	228
c. Sonuç.....	231
XII. Montreal Sözleşmesi'nin Yeknesaklık Amacı	
Doğrultusunda Üçüncü Kişilerin Tazminat Talepleri	232
A. Genel Olarak.....	232
B. Montreal Sözleşmesi'nde Üçüncü Kişi Talepleri.....	233
1. Genel Olarak	233
2. Yabancı Mahkeme Kararlarında Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ("Loss of Support Claims") ve Manevi Tazminat Talepleri ("Loss of Society, Loss of Care, Grief Claims").....	234
C. Yeknesaklık Amacı Doğrultusunda Değerlendirme	238
XIII. Tazminat Davasına İlişkin Bazı Meseleler	240
A. Tarafların Belirlenmesi.....	240
1. Davacı	240
2. Davalı.....	240
B. Dava Açma Süresi	242
1. Niteliği.....	242
2. Vasi Gerektiren Hallerde Süre	244
3. Sürenin Tespiti ve Davanın Açılma Anı	246
4. Zararın Sonradan Ortaya Çıkması	247
C. Görevli Mahkeme	249
D. Milletlerarası Yetkili Mahkeme.....	253
1. Milletlerarası Yetki Kavramı	253
2. Montreal Sözleşmesi'nde Yetkili Mahkemeler	255
a. Madde 33/f.1'de Sayılan Yetkili Mahkemeler	255
b. Yolcu Taşıma Sözleşmelerine İlişkin Özel Beşinci Yetki ("Fifth Jurisdiction")	255
c. İkametgâh, Esas Faaliyet Merkezi, Varma Yeri Kavramları	257
d. Yetkili Mahkemenin Türkiye'de Tespiti	258
e. Tahkim	258

E. İspat Yüğü	259
F. 113.100 ÖÇH Sınırının Belirlenmesi	260
1. Sınırın Önemi	260
2. Kapsamı	261
3. Sorumluluk Sınırının Tadili	261
4. Masraf ve Faizler	263
G. Montreal Sözleşmesi'nde Ön Ödeme İmkânı	264
H. Müterafik Kusur ve Taleple Bağlılık İlkesi	265
I. Yolcu Başına Sorumluluk Kavramı ve Önemi	266
J. Özel Çekme Hakkının Kur Değerinin Hesaplanması	266
XIV. Taşıyıcının Yolcu Gecikmesinden Sorumluluğı	267
A. Gecikme Kavramı	267
B. Sorumluluğun Niteliğı	268
C. Sorumluluk Şartları	268
1. Zarar	268
2. Uygun İlliyet Bağı	270
D. Uçuşun İptali, Overbooking ile Diğer Gecikme Halleri	270
E. Gecikme Halinde Sorumluluk Miktarı	275
F. Gecikme Halinde Yetkili Mahkemeler	275
G. Sorumluluktan Kurtuluş İmkânları	275
H. Yolcu Haklarına İlişkin AB Düzenlemeleri ve Uygulamadaki Sorunlar	276
1. 261/2004 Sayılı Avrupa Birliğı Tüzüğü	276

İkinci Kısım

Taşıyıcının Yüğü ve Bagaj Taşıma Sözleşmelerinden Doğan Sorumluluğı

I. Bagaj Taşımacılığı	281
A. Bagaj	281
B. Bagaj Sorumluluğı	282
C. Sorumluluğun Kapsamı	283

D. Yolcunun Bildirim Yükümlülüğü.....	284
II. Yük (Kargo) Taşımacılığı.....	285
A. Yük.....	285
B. Yük Sorumluluğu.....	286
C. Sorumluluğun Kapsamı.....	288

İkinci Bölüm

İÇ HATLAR HAVA TAŞIMA HUKUKU

I. Yasal Mevzuat	291
II. Tanımlar	292
III. Genel Hususlar	293
IV. Sicil İşlemleri.....	294
V. Hava aracı ipoteği.....	296
VI. İç Hat Taşıma Sözleşmesi.....	300
VII. Taşıyıcının Sorumluluğu.....	301
VIII. Taşıyıcının Sigorta Yükümlülüğü	303
IX. Tazminat Davaları ve Başlıca Yargıtay Kararları.....	305
KAYNAKÇA	309

EKLER

PRATİK ÇALIŞMALAR	317
TÜRK SİVİL HAVACILIK KANUNU.....	323
ICAO – LİMİTLERİN GÜNCELLENMESİ KARARI.....	379
MONTREAL SÖZLEŞMESİ (İngilizce & Türkçe).....	385